

MĖSA / MEAT

Albertas GAPŠYS
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus vedėjas,
albertas@laei.lt

Laura PETRAUSKAITĖ
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus ekonomistė,
laura@laei.lt

Lenkijos zloto nuvertėjimas lito atžvilgiu ir lengvatinio PVM tarifo žaliai mėsai panaikinimas iš esmės pakeitė dalies Lietuvos vartotojų pasirinkimą. Vieni jų pigesnę mėsą ir jos gaminius pirko Lenkijoje, kiti – Lietuvos turguose.

Nuo 2009 metų pradžios pasikeitusi PVM tarifų sistema didžiausios įtakos turėjo mėsos sektoriui, kur beveik pusei gaminamos produkcijos PVM padidėjo 14 procentinių punktų. 2009 metų I pusmečio analizė rodo, kad iš mėsos perdirbimo įmonių ir skerdyklų PVM surinkta 1,6 karto daugiau nei per atitinkamą 2008 metų laikotarpį (1 lentelė).

1 lentelė / Table 1

PVM mėsos gamybos sektoriuje 2009 metų sausio–birželio mėnesiais (didmeninėmis kainomis)
VAT in the meat production sector in January–June 2009 (at wholesale prices)

Mėsos gaminių grupės <i>Groups of meat products</i>	Parduota, mln. Lt <i>Sold, mill. Lt</i>		PVM tarifas, VAT rate, %		PVM, mln. Lt VAT, mill. Lt		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	%
Šviežia, atšaldyta ir užšaldyta žalia mėsa ir paukštiena <i>Fresh, chilled and frozen raw meat and poultry</i>	451,3	442,5	5	19	22,6	84,1	372
Mėsos ir paukštienos gaminiai, dešros, konservai ir kita <i>Meat and poultry products, sau- sages, preserves, other</i>	451,9	452,3	18	19	81,3	85,9	106
Iš viso / Total	903,2	894,8	x	x	103,9	170,0	164

LAEI skaičiavimai.

Mokesčių surinkta daugiau, tačiau perdirbimo įmonių pagamintos mėsos ir jos produktų pardavimas vidaus rinkoje, skaičiuojant pagal vertę, sumažėjo 1 proc., o pagal kiekį – beveik 4 proc. (2 lentelė).

Įvertinus mėsos ir jos produktų vidaus rinkos, eksporto ir importo pokyčius (3 lentelė), pastebimas mėsos vartojimo mažėjimas. Mėsos, kaip ir kitų maisto produktų paklausa, mažai elastinga rinkoje, todėl šių produktų vartojimo mažėjimo tendencijos gali išryškėti vėliau.

Statistikos departamento duomenimis, 2009 metų I pusmetį, palyginti su atitinkamu 2008 metų laikotarpiu, gyvulių supirktą mažiau: kiaulių – 33 proc., bulių – 25 proc., avių ir ožkų – 14 proc., telyčių – 7 proc., paukščių – 4 proc. Tik karvių supirktą 17 proc. daugiau.

2 lentelė / Table 2

Mėsos ir jos produktų realizacija vidaus rinkoje 2008 ir 2009 metų sausio–birželio mėnesiais
Sales of meat and meat products in the domestic market in January–June 2008 and 2009

Mėsos rūšis, gaminys <i>Kind of meat, product</i>	Realizacija, t / Sales, t		Pokytis Change, %
	2008	2009	
Šviežia, atšaldyta ar užšaldyta žalia mėsa ir paukštiena: <i>Fresh, chilled and frozen raw meat and poultry:</i>	70755	67738	-4,3
jautiena / <i>beef</i>	5963	5695	-4,5
kiauliena / <i>pork</i>	38773	37144	-4,2
paukštiena / <i>poultry meat</i>	17554	17337	-1,2
Subproduktai / <i>Sub-products</i>	8465	7562	-10,7
Mėsos ir paukštienos gaminiai ir dešros / <i>Meat and poultry products and sausages</i>	52052	50875	-2,3
Gaminiai / <i>Products</i>	23249	25817	11,0
Dešros / <i>Sausages</i>	28803	25058	-13,0
Iš viso / Total	122807	118613	-3,4

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

3 lentelė / Table 3

Gyvulininkystės ir paukštininkystės produkcijos eksportas ir importas
 2008 ir 2009 metų sausio–birželio mėnesiais, tūkst. Lt
*Export and import of animal and poultry products
 in January–June 2008 and 2009, thou. Lt*

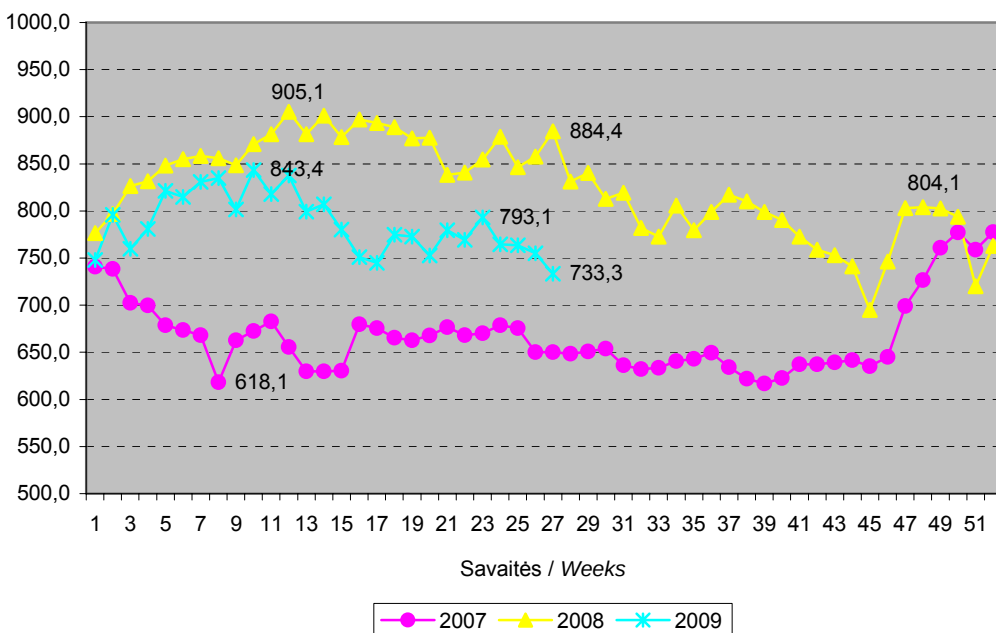
Produkcija / Products	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2008	2009	%	2008	2009	%
Jautiena / <i>Beef</i>	110743	110913	0,2	21768	8502	-60,9
Kiauliena / <i>Pork</i>	14968	14705	-1,8	198271	203635	2,7
Paukštiena / <i>Poultry meat</i>	54867	63440	15,6	60600	52821	-12,8
Mėsos produktai / <i>Meat products</i>	36067	27079	-24,9	54560	59299	8,7
Iš viso / Total	216645	216137	-0,2	335199	324257	-3,3

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

JAUTIENA / BEEF

Statistikos departamento duomenimis, per 2009 metų I pusmetį skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 75,3 tūkst. galvijų, arba 18,4 tūkst. t skerdienos. II ketvirtį galvijų supirkta 9 proc. daugiau nei I ketvirtį.

2009 metų sausio–birželio mėnesiais vidutinė bulių supirkimo kaina (786 Lt/100 kg) buvo 9 proc. mažesnė nei tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu (1 pav.).

1 pav. Jaunų bulių skerdenų supirkimo kainos 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 1. Purchase prices of young bull carcasses in 2007–2009, Lt/100 kg

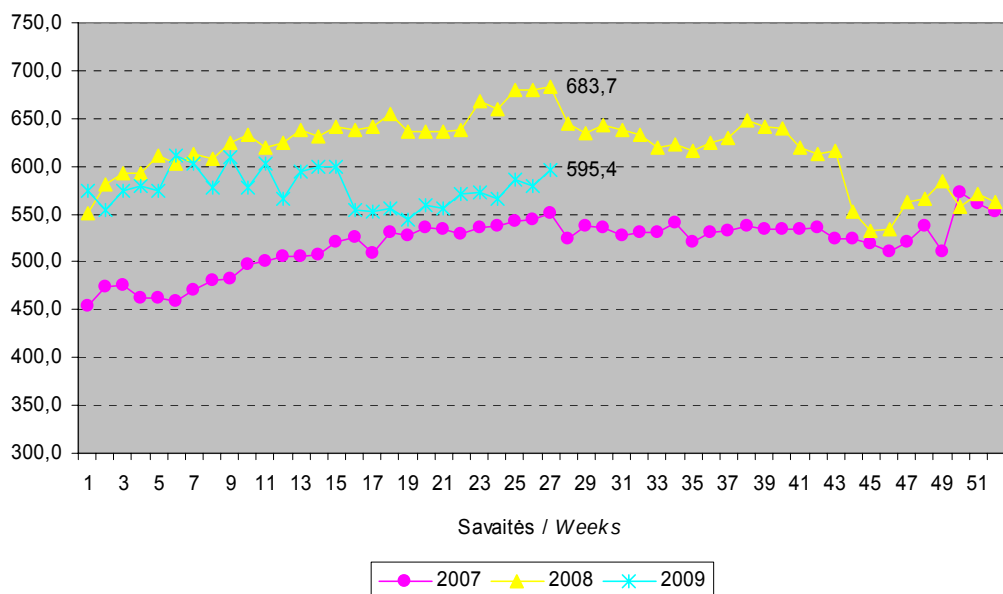
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2009 metų sausio–birželio mėnesiais karvių vidutinė supirkimo kaina (577 Lt/100 kg) buvo 8 proc. mažesnė nei tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu (2 pav.).

2009 metų sausio–birželio mėnesiais vidutinė telyčių supirkimo kaina (703 Lt/100 kg) buvo 8 proc. mažesnė nei tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu (3 pav.).

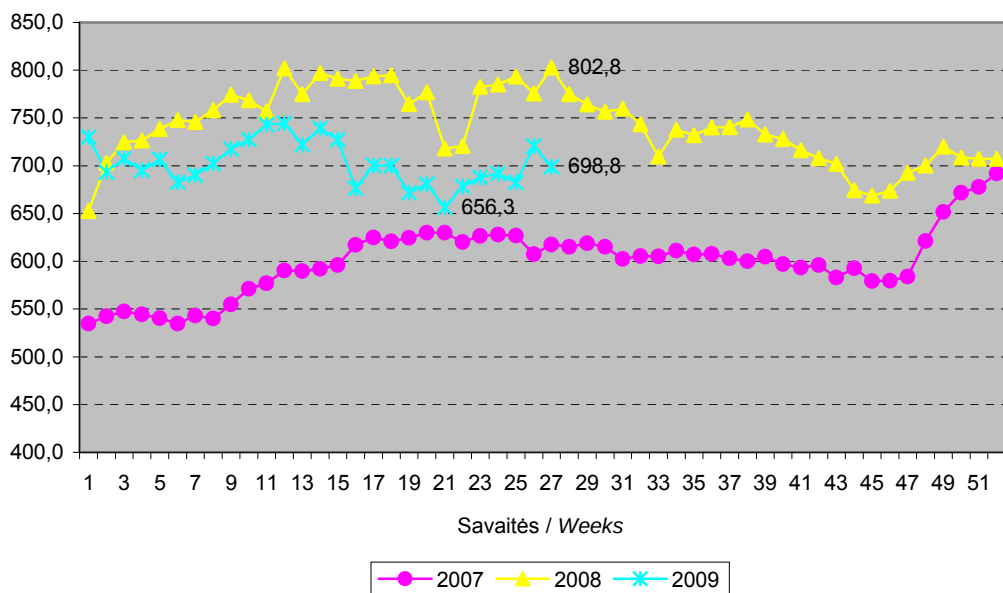
2009 metų vasario–kovo mėnesiais bulių supirkimo kaina Lietuvoje buvo didesnė nei Lenkijoje, tačiau nuo balandžio situacija pasikeitė (4 pav.).

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, per 2009 metų sausio–birželio mėnesius mėsos perdirbėjai pagamino 27,4 tūkst. t jautienos. Vidutinė didmeninė jos kaina (5 pav.) buvo 9 proc. didesnė nei 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu. Per 2009 metų I pusmetį kaina beveik nesikeitė.

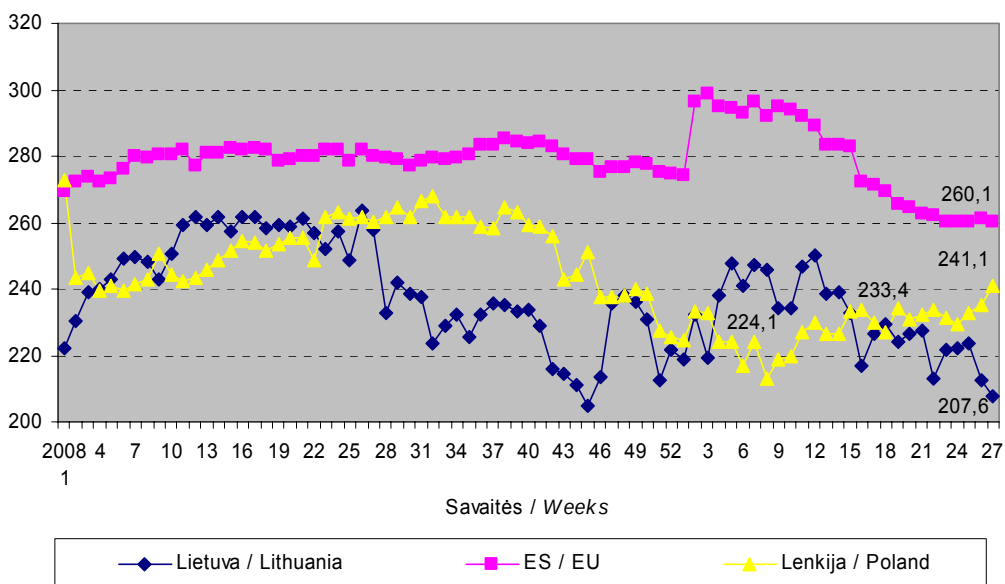
2 pav. Karvių skerdenų supirkimo kainos 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 2. Purchase prices of cow carcasses in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

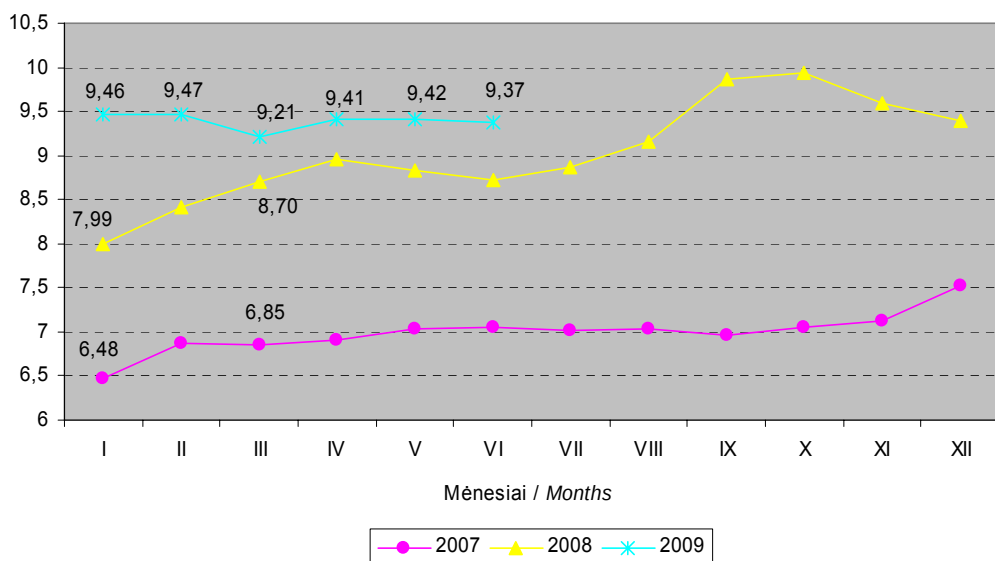
3 pav. Telyčių skerdenų supirkimo kainos 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 3. Purchase prices of heifer carcasses in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

4 pav. Jaunų bulių supirkimo kainų tendencijos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2008–2009 metais, eurai/100 kg
Figure 4. Purchase prices of young bulls in Lithuania, EU and Poland in 2008–2009, EUR/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

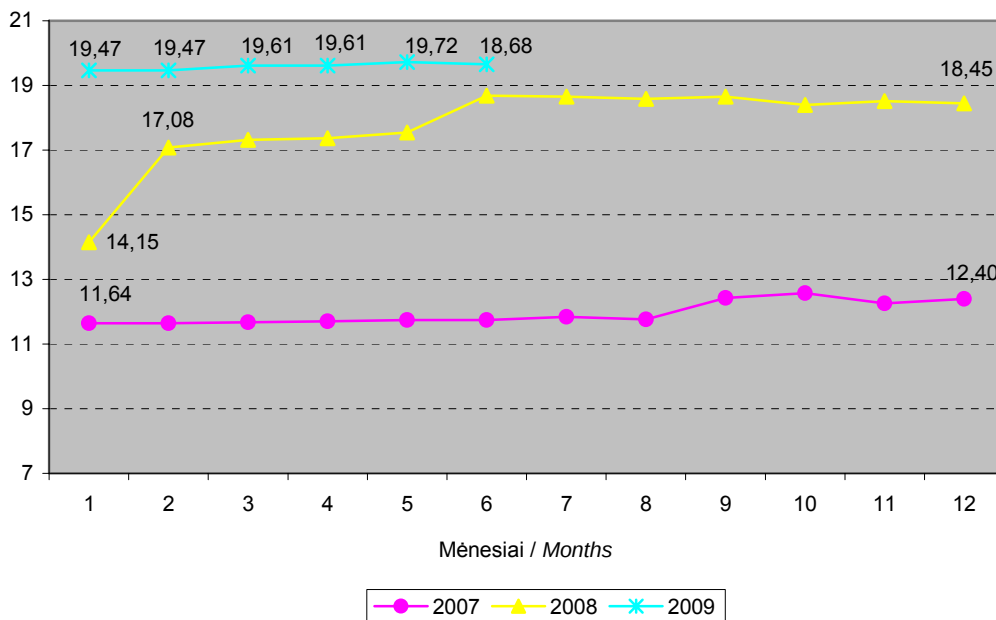

5 pav. Didmeninė jautienos kaina 2007–2009 metais, Lt/kg
Figure 5. Average wholesale prices of beef in Lithuania in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Nesikeičiant jautienos didmeninei kainai, nesikeitė ir mažmeninė (6 pav.). Mažmeninė I kategorijos jautienos su kaulu vidutinė kaina Lietuvoje 2008 metų sausio–birželio mėnesiais, palyginti su 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 15 proc. didesnė.

Kiti jautienos gaminiai (4 lentelė) birželio mėnesį kainavo tiek, kiek ir 2008 metų tą patį mėnesį.

6 pav. I kategorijos jautienos su kaulu mažmeninė kaina 2007–2009 metais, Lt/kg
Figure 6. Retail prices of beef with bone (category I) in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

4 lentelė / Table 4

Kai kurių jautienos gaminių mažmeninės kainos Lietuvoje
2007 ir 2008 metų birželio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected beef products in Lithuania in June 2008 and 2009, Lt/kg

Gaminio pavadinimas Name of product	Vidutinė kaina / Average price		
	2008-06-26	2009-06-25	pokytis / change, %
Kumpis su kaulu / Ham, with bone	19,98	20,19	1,0
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	23,59	23,83	1,0
Nugarinė / Sirloin	29,12	29,08	0,0
Malta jautiena / Minced beef	14,32	14,51	1,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Tarp kitų ES šalių sostinių Vilniuje parduodamos jautienos nugarinės kaina nėra mažiausia (5 lentelė). Ji lenkia Vengrijos, Latvijos ir Čekijos sostinių kainas.

5 lentelė / Table 5

Jautienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse

2008 ir 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg

Retail prices of beef loin in the capital cities of selected EU countries in June 2008 and 2009, Lt/kg

Sostinė / Capital city	2008	2009	Pokytis / Change, %
Budapeštas	22,34	20,77	-7,0
Ryga	23,89	22,94	-4,0
Praha	23,93	24,26	1,4
Vilnius	30,00	29,99	0,0
Talinas	30,00	31,62	5,4
Stokholmas	36,22	31,95	-11,8
Helsinkis	48,06	...	–
Varšuva	64,08	57,09	-10,9
Berlynas	65,43	112,03	71,2

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

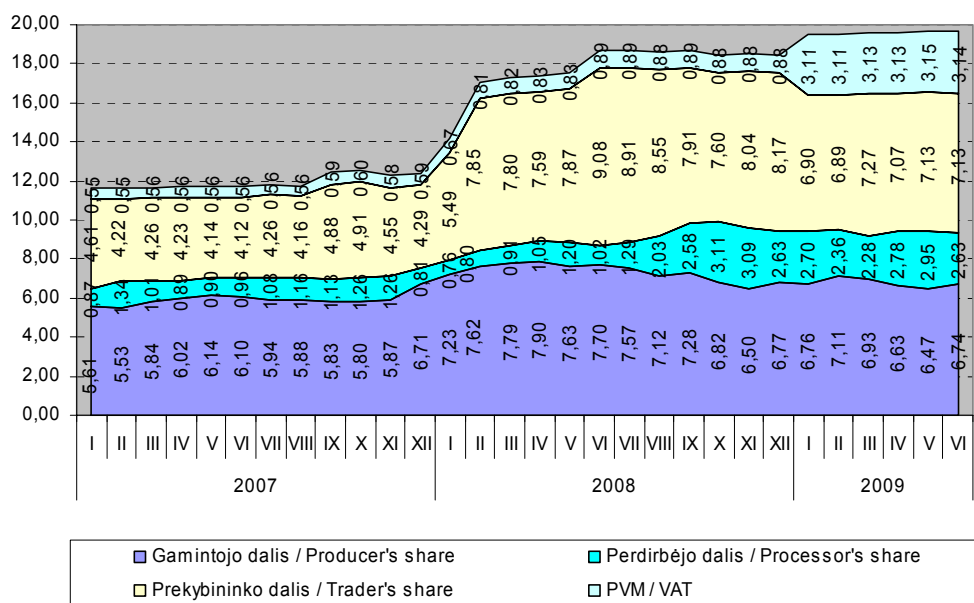
Užsienio prekyba. Statistikos departamento duomenimis, per 2009 metų sausio–birželio mėnesius į užsienį išvežta 11,4 tūkst. t jautienos už 110,9 mln. Lt. Eksportuota tiek pat, kaip ir per 2008-ųjų tą patį laikotarpį. Daugiausia jautienos (vertine išraiška) išvežta į Rusiją (30 proc.), Nyderlandus (19 proc.) ir Vokietiją (12 proc.). Į ES šalis eksportuota 68 proc. jautienos.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis, per 2005–2008 metų laikotarpį į Europos šalis eksportuota beveik pusė milijono veršelių. 2007–2008 metais daugiausia – daugiau nei 40 proc. per metus atsivestų veršelių. 2009 metų I pusmetį išvežta 81,8 tūkst. veršelių. Tai 15 proc. daugiau nei per atitinkamą 2008 metų laikotarpį.

Už jautienos eksportą į trečiąsias šalis per 2009 metų sausio–birželio mėnesius išmokėta 14,4 mln. Lt eksporto grąžinamųjų išmokų, 17 proc. daugiau nei per tą patį 2008-ųjų laikotarpį.

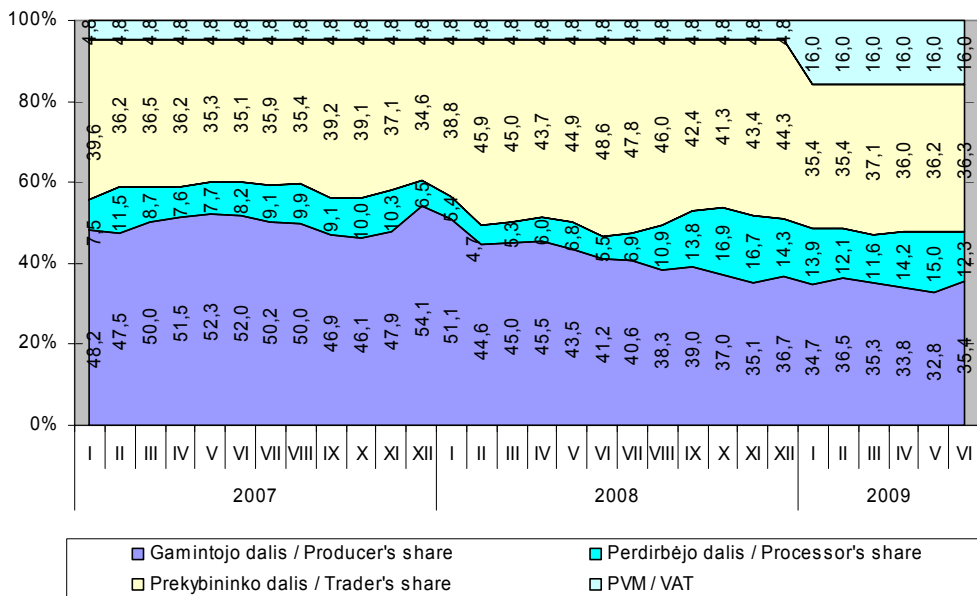
Per 2009 metų sausio–birželio mėnesius jautienos importas vertine išraiška sumažėjo 2,5 karto ir tesudarė apie 2 proc. bendro mėsos importo.

Jautienos kainos struktūra ir jos tendencijos. Ilgą laiką jautienos mažmeninė kaina kito nežymiai. Tačiau nuo 2008 metų pradžios (7 pav.) ji padidėjo daugiau kaip trečdaliu. Nuo 2008-ųjų pradžios prekybos įmonių dalis mažmeninės kainos struktūroje didėjo ir buvo didesnė nei galvijų augintojų (8 pav.). Nuo 2009 metų pasikeitus žalios mėsos PVM tarifui (padidėjo 14 proc.), jautienos mažmeninė kaina pakilo 6 proc. Likusią dalį (8 proc. punktus) kompensavo prekybos įmonės. Ir 2009 metais prekybos dalis (36 proc.) mažmeninėje kainoje išliko didžiausia.

7 pav. Jautienos kainos grandinė 2007–2009 metais, Lt/kg
Figure 7. Beef price chain in 2007–2009, Lt/kg

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIŠ.

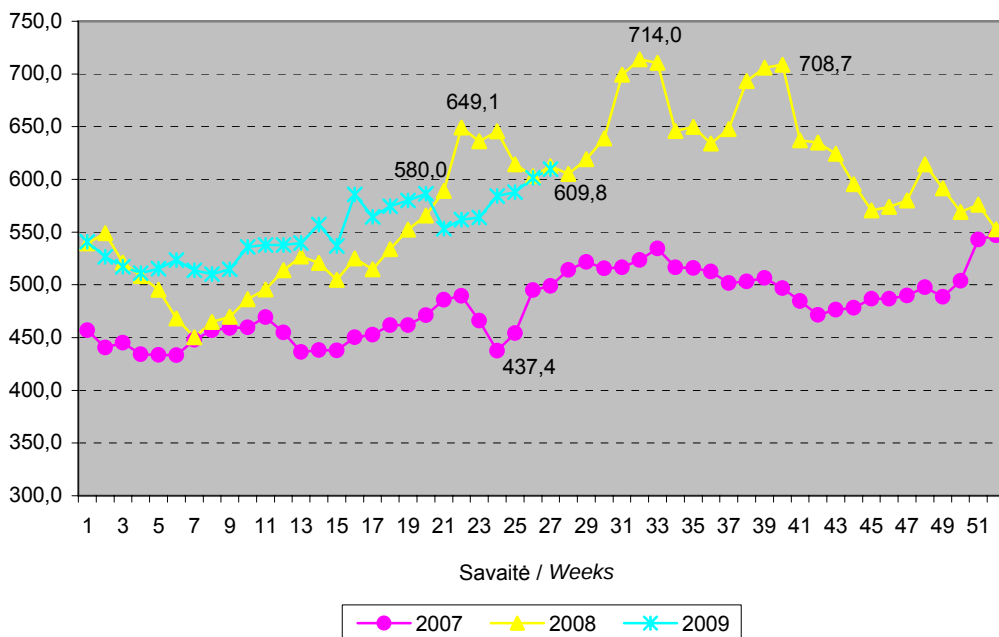

8 pav. Jautienos kainos grandinė 2007–2009 metais, proc.
Figure 8. Beef price chain in 2007–2009, %

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIŠ.

KIAULIENA / PORK

Statistikos departamento duomenimis, per 2009 metų I pusmetį skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 227,5 tūkst. kiaulių, arba 17,7 tūkst. t skerdenos. Vidutinė kiaulių supirkimo kaina sausio–birželio mėnesiais (551 Lt/100 kg) buvo 2 proc. didesnė nei per tą patį 2008-ųjų laikotarpį (9 pav.).

9 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 9. Purchase prices of pork (carcass weight) in 2007–2009, Lt/100 kg

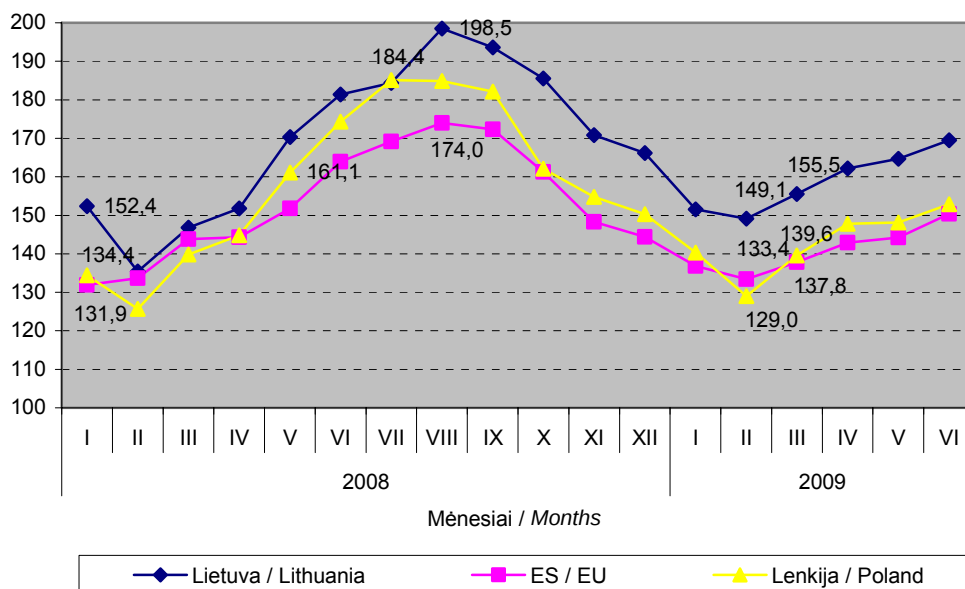
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Kiaulių supirkimo kaina Lietuvoje didesnė nei vidutinė ES (birželio mėn. – 12,7 proc.) ir Lenkijoje (10,9 proc.) (10 pav.).

2009 metų birželio mėnesį didžiausios kiaulių supirkimo kainos buvo Maltoje (628 Lt/100 kg), Jungtinėje Karalystėje (606 Lt/100 kg) ir Bulgarijoje (602 Lt/100 kg), mažiausios – Danijoje (456 Lt/100 kg), Švedijoje (468 Lt/100 kg) ir Nyderlanduose (480 Lt/100 kg).

Statistikos departamento duomenimis, per 2009 metų sausio–birželio mėnesius mėsos perdirbėjai pagamino 34,8 tūkst. t kiaulienos. Kiaulienos skerdenos didmeninė kaina buvo artima 2008 metų to paties laikotarpio kainoms (11 pav.). Tik birželį ji buvo 7 proc. mažesnė nei 2008-ųjų birželį.

Mažmeninė I kategorijos kiaulienos su kaulu vidutinė kaina Lietuvoje 2009 metų sausio–birželio mėnesiais, palyginti su 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 11 proc. didesnė (12 pav.), tačiau nuo metų pradžios sumažėjo beveik 6 proc.

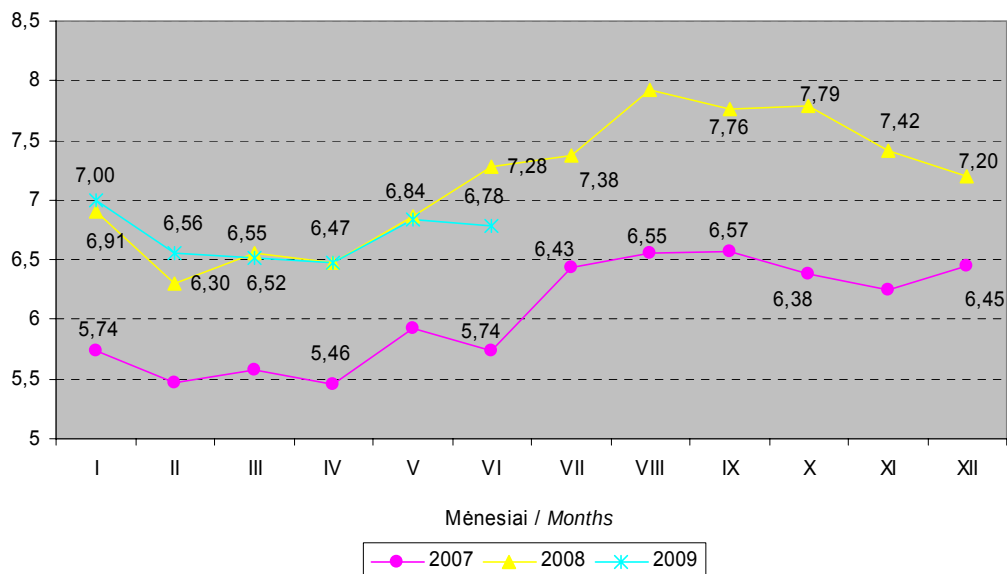

10 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2008–2009 metais

Lietuvoje, ES ir Lenkijoje, eurai/100 kg

Figure 10. Purchase prices of pork (carcass weight) in Lithuania, EU and Poland in 2008–2009, EUR/100 kg

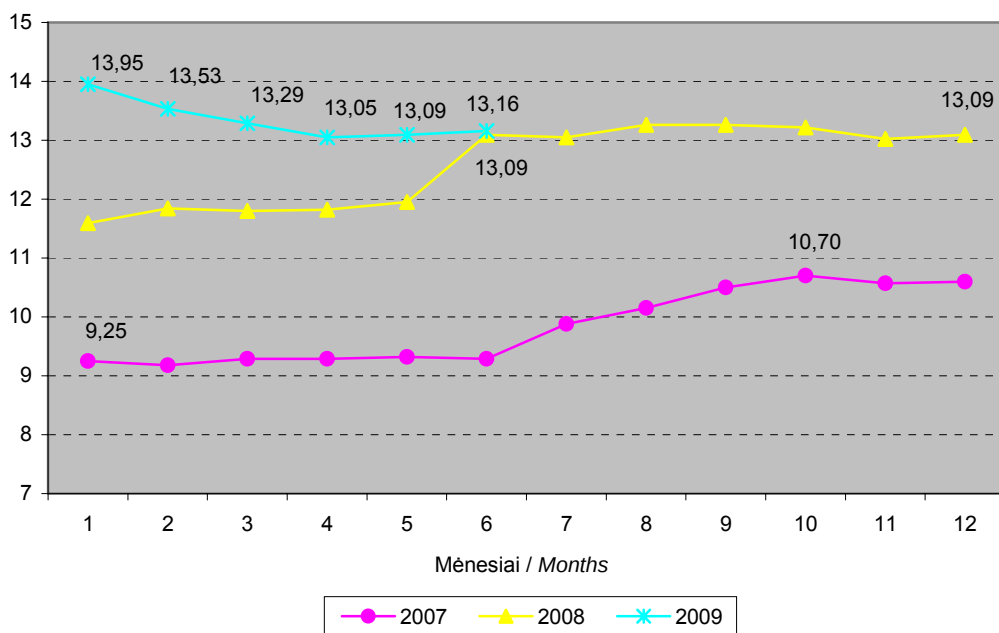
Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

11 pav. Vidutinė didmeninė kiaulienos kaina 2007–2009 metais, Lt/kg

Figure 11. Average wholesale prices of pork in Lithuania in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

12 pav. Kiaulienos su kaulu mažmeninė kaina 2007–2009 metais, Lt/kg
Figure 12. Retail prices of pork with bone in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Kitų kiaulienos gaminių (6 lentelė) kainos taip pat mažėjo. Labiausiai atpigo sprandinė ir nugarinė. Tuo tarpu dešrų (7 lentelė) kainos išaugo net 11–24 proc. Lietuvos sostinėje kiaulienos nugarinės kaina (8 lentelė) per metus sumažėjo beveik 20 proc. ir, palyginti su kaimyninėmis šalimis, lenkė Talino, Rygos ir Helsinkio parduotuvių kainas.

6 lentelė / Table 6

Kai kurių kiaulienos gaminių mažmeninės kainos
2008 ir 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected pork products in Lithuania in June 2008 and 2009, Lt/kg

Gaminio pavadinimas Name of product	2008-06-26	2009-06-25	Pokytis / Change, %
Kumpis su kaulu / Ham, with bone	13,74	13,22	-4,0
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	16,51	14,59	-12,0
Sprandinė / Neck	21,28	17,94	-16,0
Nugarinė / Terderloin	22,58	18,99	-16,0
Šoninė / Side	13,79	12,64	-8,0
Malta kiauliena / Minced pork	10,74	10,65	-1,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

7 lentelė / Table 7

Dešrų mažmeninės kainos 2008 ir 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of sausages in June 2008 and 2009, Lt/kg

Dešros / Sausages	2008-06-26	2009-06-25	Pokytis / Change, %
Pieniškos / Cooked hot-dogs	16,43	20,31	24,0
Šalta rūkytos / Cold-smoked	40,33	47,58	18,0
Karštai rūkytos / Hot-smoked	22,07	24,44	11,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

8 lentelė / Table 8

Kiaulienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
 2008 ir 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg

Retail prices of pork loin in the capital cities of selected EU countries in June 2008 and 2009, Lt/kg

Sostinės / Capital city	2008	2009	Pokytis / Change, %
Praha	14,74	13,21	-10,4
Budapeštas	17,13	14,84	-13,4
Stokholmas	14,74	16,10	-19,2
Berlynas	23,55	16,30	-30,8
Varšuva	21,10	17,71	-16,1
Vilnius	23,31	18,92	-18,9
Talinas	21,55	20,44	-5,1
Ryga	17,78	21,08	18,6
Helsinkis	27,48	32,17	17,1

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

9 lentelė / Table 9

„Vienos“ dešrelių mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
 2008 ir 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg

*Retail prices of Vienna sausages in the capital cities of selected EU countries
 in June 2008 and 2009, Lt/kg*

Sostinės / Capital city	2008	2009	Pokytis / Change, %
Talinas	9,60	9,67	0,7
Varšuva	18,58	12,70	-31,7
Praha	17,19	14,46	-15,9
Ryga	13,57	14,64	7,9
Helsinkis	17,16	18,61	8,5
Stokholmas	22,17	19,26	-13,1
Berlynas	18,27	20,12	10,1
Vilnius	18,61	21,90	17,7

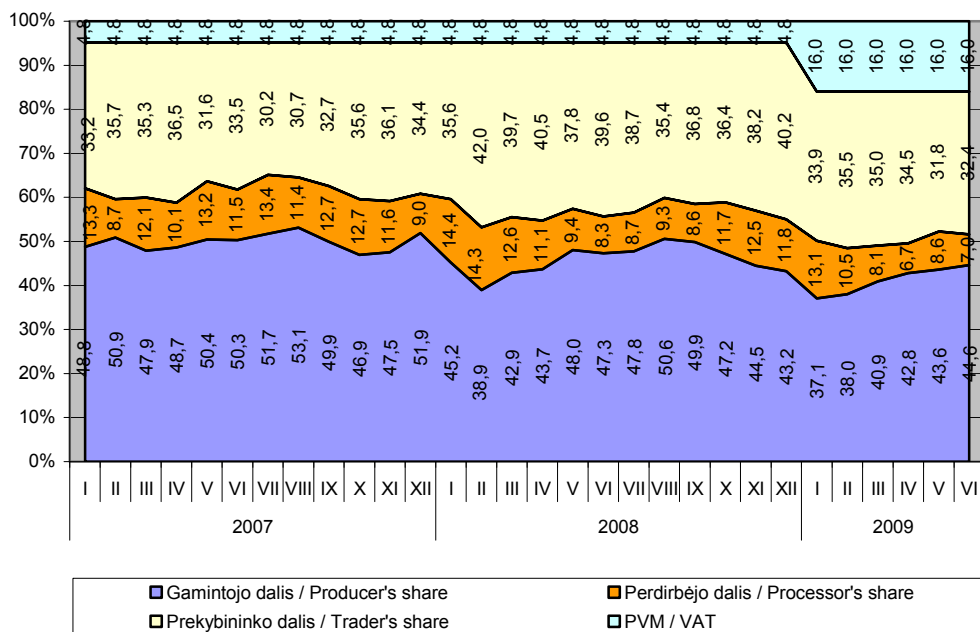
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vilniuje „Vienos“ dešrelių kaina (9 lentelė) per metus išaugo beveik 18 proc. ir, palyginti su kaimyninėmis šalimis, buvo didžiausia.

Užsienio prekyba. Per 2009 metų sausio–birželio mėnesius kiaulienos importo apimtys kiekyne išraiška teišaugo 6 proc. Įvežta 35,6 tūkst. t kiaulienos už 203,6 mln. Lt, daugiausia – iš Vokietijos (40 proc.), Lenkijos (20 proc.) ir Belgijos (12 proc.). Gyvų kiaulių eksportas išaugo beveik 1,5 karto. Beveik visos jos eksportuotos į Rusiją. Ten išvežta 275 tūkst. kiaulių už 100,0 mln. Lt. Kiaulienos eksportuota mažai – tik 1,9 tūkst. t.

Kiaulienos kainos struktūra ir jos tendencijos. Kiaulienos mažmeninės kainos struktūroje (13 pav.) mėsos perdirbėjų dalis (kiaulių skerdimo ir apdorojimo procesas) nėra didelė (9–13 proc.), o kiaulių augintojų ir prekybos įmonių – beveik vienodos. 2009 metų I pusmečio gyvulių augintojų dalis nedaug skyrėsi nuo 2008 metų atitinkamo laikotarpio. Nuo 2009 metų pasikeitus žalios mėsos PVM tarifui (padidėjo 14 proc.), kiaulienos mažmeninė kaina daug nesikeitė. PVM augimą kompensavo prekybos įmonės.

Prognozės. 2009 metais prognozuojamas didesnis grūdų derlius nei 2008 metais, o tai reikštų šiek tiek mažesnes grūdų kainas. Pingant grūdams, galima tikėtis mažesnių pašarų kainų. Ir jautienos, ir kiaulienos supirkimo kainos turėtų būti mažesnės – greičiausiai 2007 metų lygio. Mėsos didmeninės ir mažmeninės kainos taip pat turėtų mažėti – bent iki 2010 metų pavasario.

13 pav. Kiaulienos kainos grandinė 2007–2009 metais, proc.
Figure 13. Pork price chain in 2007–2009, %

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV duomenys; ŽŪMPRIS.

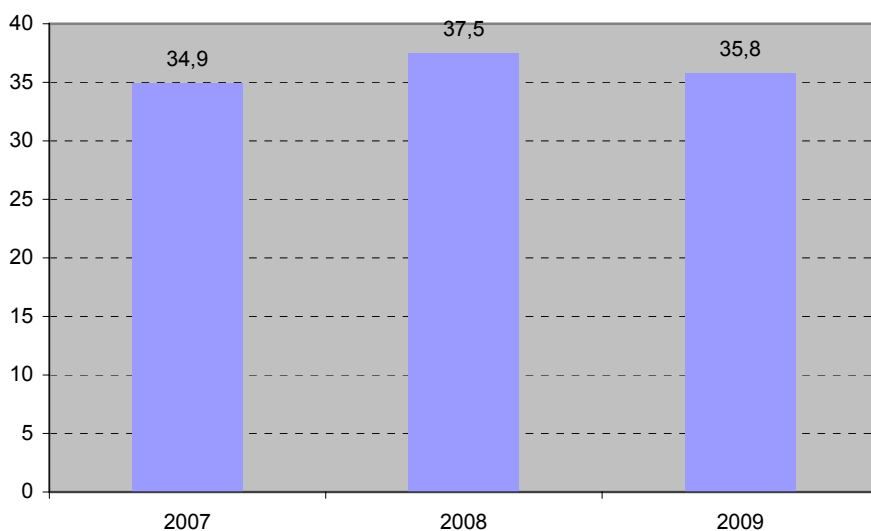
PAUKŠTIENA / POULTRY MEAT

Vidaus rinka. 2009 metų sausio–liepos mėnesiais Lietuvoje supirkta ir paskersta 7,5 proc. mažiau paukščių nei atitinkamu 2008-ųjų laikotarpiu (14 pav.). Skerdenos gauta tik 4,4 proc. mažiau. Tai lėmė atitinkamai padidėjusi jos išeiga. Kaip ir ankstesniais metais, šiemet didžioji paskerstų paukščių dalis (92,6 proc.) – viščiukai broileriai.

Atpigius pašariniams grūdams, 2009 metų I pusmetį Lietuvoje paukščių lesalai vidutiniškai kainavo 23 proc. mažiau nei pernai tuo pačiu metu ir apie 6 proc. – nei 2007-aisiais (15 pav.). Tačiau jų kainos palaipsniui didėjo ir metų viduryje pasiekė 2007-ųjų lygį.

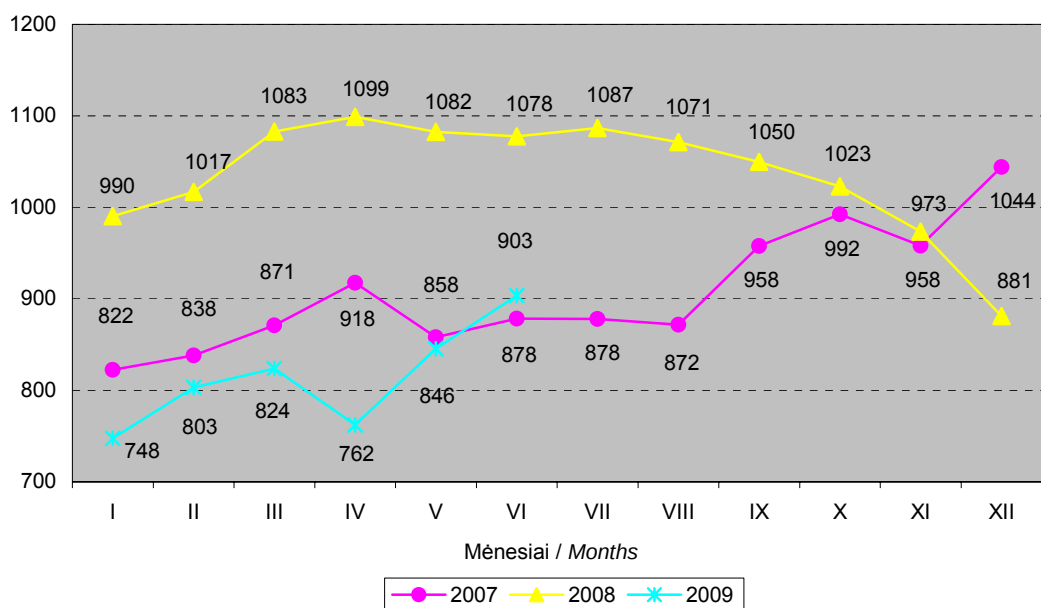
Dėl sumažėjusių lesalų išlaidų keitėsi ir paukštienos didmeninė kaina. 2009 metais, kaip ir anksčiau, pasireiškė kainos sezoniškumas: iki pavasario vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina mažėjo, o vasaros pradžioje ėmė kilti. Tačiau šiemet sausio–rugpjūčio mėnesiais, palyginti su 2008-ųjų atitinkamu laikotarpiu, ji buvo 6,1 proc. mažesnė (16 pav.), nuo liepos netgi nesiekė 2007 metų lygio.

Per 2009 metų sausio–liepos mėnesius vištienos pardavimo kaina ES taip pat sumažėjo (1,6 proc.), nes kainos mažėjo net dešimtyje valstybių, o labiausiai – Portugalijoje (38,7 proc.). Daugiau nei pusėje ES šalių narių užfiksuotas jos brangimas – vidutiniškai 4,3 proc. Didžiausias jis buvo Vokietijoje – 18,3 proc.

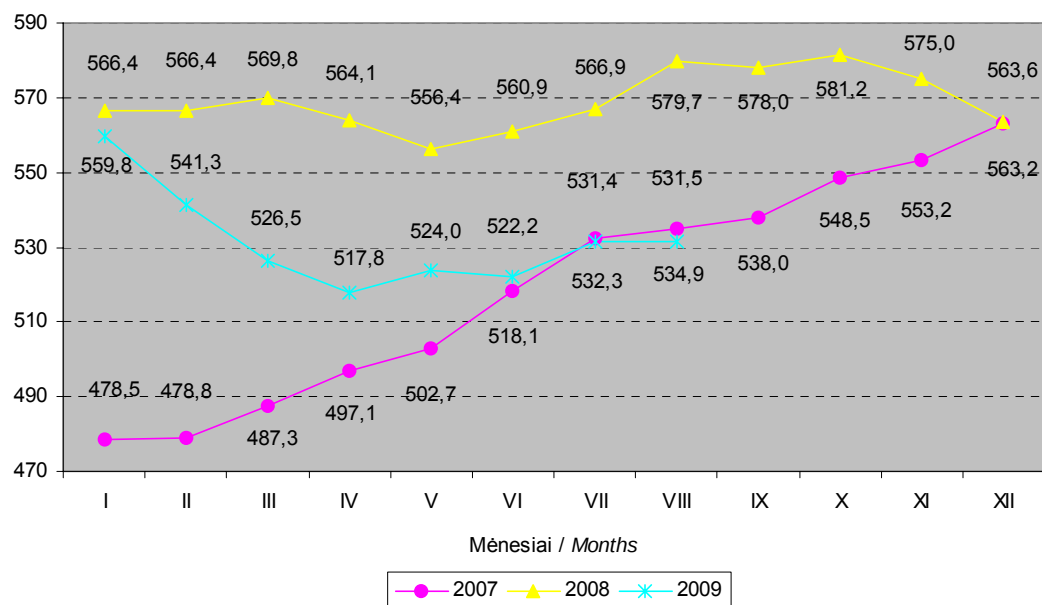
14 pav. Paukštienos supirkimas Lietuvoje 2007–2009 metų sausio–liepos mėnesiais, tūkst. t
Figure 14. Purchase of poultry carcasses in Lithuania in January–July 2007–2009, thou t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

15 pav. Naminių paukščių lesalo gamintojų kainų pokyčiai Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/t
Figure 15. Changes in producer prices of poultry feed mixtures in Lithuania in 2007–2009, Lt/t

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

16 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 16. Average producer price of chicken carcasses in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vidutinė ES vištienos pardavimo kaina 2009-ųjų sausio–liepos mėnesiais, palyginti su atitinkamu praėjusių metų laikotarpiu, buvo 4 proc. mažesnė (10 lentelė). Vištų skerdenos 2009 metų pirmuosius septynis mėnesius mažiausiai kainavo Lenkijoje – 26,5 proc. pigiau nei vidutiniškai ES. Brangiausios buvo Suomijoje – 41,2 proc. brangiau nei vidutiniškai ES. Lietuviška vištiena kainavo 11,5 proc. mažiau nei vidutiniškai ES.

Lietuvoje didmeninė vištų skerdenų kaina 2009 metais žymiai mažesnė už buvusią 2008-aisiais. Tačiau mažmeninė vištienos kaina šių metų sausio–liepos mėnesiais šiek tiek mažėjo, bet viršijo praėjusių metų atitinkamo laikotarpio buvusią kainą 10,1 proc. (17 pav.).

Lietuvoje mažmeninės vištienos kainos lygiui įtakos turėjo nuo 2009 m. sausio 1 d. padidintas PVM tarifas. Taikant senąjį tarifą (5 proc.), mažmeninė vištienos kaina būtų mažesnė, palyginti su atitinkamu 2008-ųjų laikotarpiu, tačiau tik kovo–liepos mėnesiais. Sausio–vasario mėnesiais buvusiai aukštai, palyginti su 2008-ųjų sausiu ir vasariu, kainai įtakos turėjo beveik nemažėjusi vištų skerdenų pardavimo kaina. Įtaką darė ir paklausos pokyčiai. Lietuviškos paukštienos vartojimas mažėja. Per 2009 metų I pusmetį šalies vidaus rinkoje lietuviškos paukštienos ir jos gaminių parduota 6 proc. mažiau nei pernai atitinkamu laikotarpiu.

Turguje vištienos kainos tendencija buvo panaši, kaip ir prekybos centruose. Iki vasaros ji mažėjo, tačiau viršijo atitinkamo 2008 metų laikotarpio kainą. 2009 metų sausio–rugpjūčio mėnesiais, palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus, turguje vištiena kainavo 8,6 proc. brangiau (18 pav.).

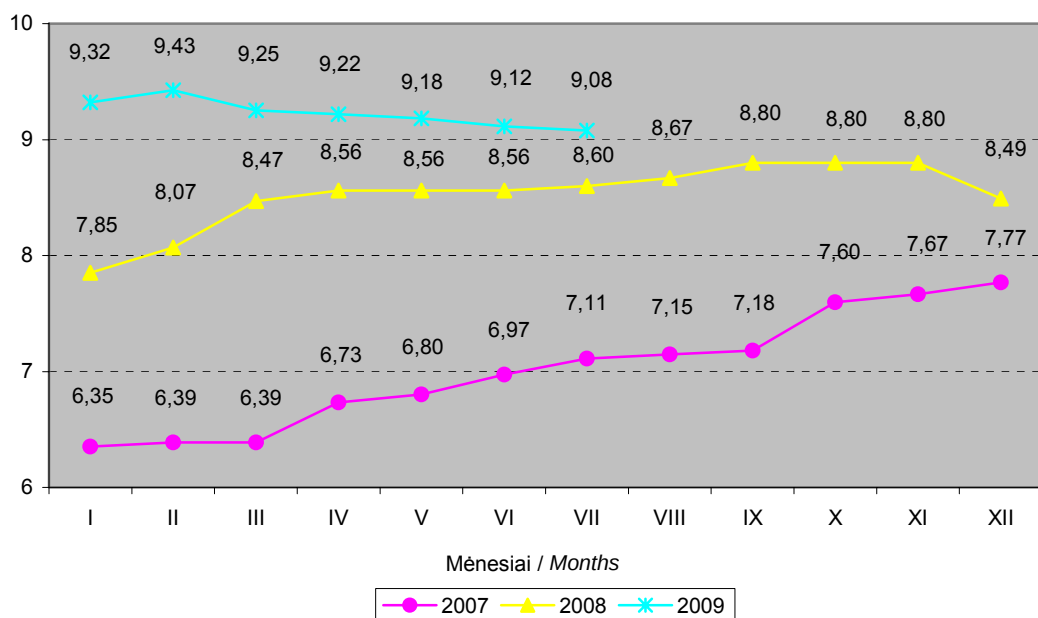
10 lentelė / Table 10

Vištų skerdenų vidutinės pardavimo kainos
2008 ir 2009 metų sausio–liepos mėnesiais ES valstybėse, Lt/100 kg
*Average sale-prices of chicken carcasses in EU countries
in January–July 2008 and 2009, Lt/100 kg*

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, Change, %
Lenkija / Poland	495,0	441,9	-10,7
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	468,4	442,1	-5,6
Rumunija / Romania	588,4	516,4	-12,2
Bulgarija / Bulgaria	554,6	523,0	-5,7
Lietuva / Lithuania	564,4	531,9	-5,8
Ispanija / Spain	584,9	560,3	-4,2
Belgija / Belgium	584,4	571,4	-2,2
Estija / Estonia	722,8	585,6	-19,0
Vengrija / Hungary	695,2	591,2	-15,0
Čekija / Czech Republic	719,0	594,6	-17,3
Portugalija / Portugal	593,7	595,1	0,2
Slovakija / Slovakia	626,6	596,4	-4,8

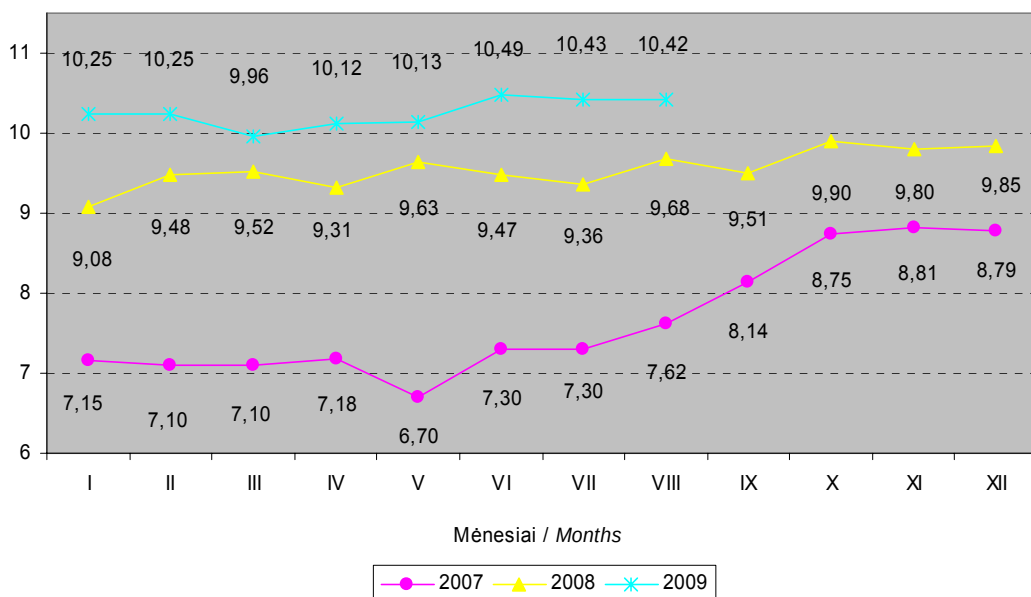
Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, Change, %
Švedija / Sweden	716,4	618,3	-13,7
Airija / Ireland	614,1	620,9	1,1
Nyderlandai / Netherlands	602,8	622,2	3,2
Danija / Denmark	716,6	641,8	-10,4
Italija / Italy	666,7	650,3	-2,5
Slovėnija / Slovenia	699,6	650,6	-7,0
Austrija / Austria	657,5	651,4	-0,9
Malta / Malta	595,9	665,6	11,7
Latvija / Latvia	682,7	686,2	0,5
Prancūzija / France	764,9	734,1	-4,0
Graikija / Greece	735,6	769,7	4,6
Kipras / Cyprus	848,9	826,5	-2,6
Vokietija / Germany	790,7	841,7	6,4
Suomija / Finland	757,4	848,7	12,1
ES / EU	626,1	601,2	-4,0

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

17 pav. Mažmeninė vištienos kaina Lietuvos prekybos centruose 2007–2009 metais, Lt/kg
Figure 17. Retail price of chicken meat in supermarkets in Lithuania in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

18 pav. Vištienos kaina Lietuvos turguose 2007–2009 metais, Lt/kg
 Figure 18. Price of chicken meat in local markets in Lithuania in 2007–2009, Lt/kg

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

ŽŪMPRIS duomenimis, Lietuvos prekybos centruose brangiausias kalakutų ir vištų krūtinėlės. Pigiausiai mūsų šalyje galima įsigyti vištų sparnelių (11 lentelė).

11 lentelė / Table 11

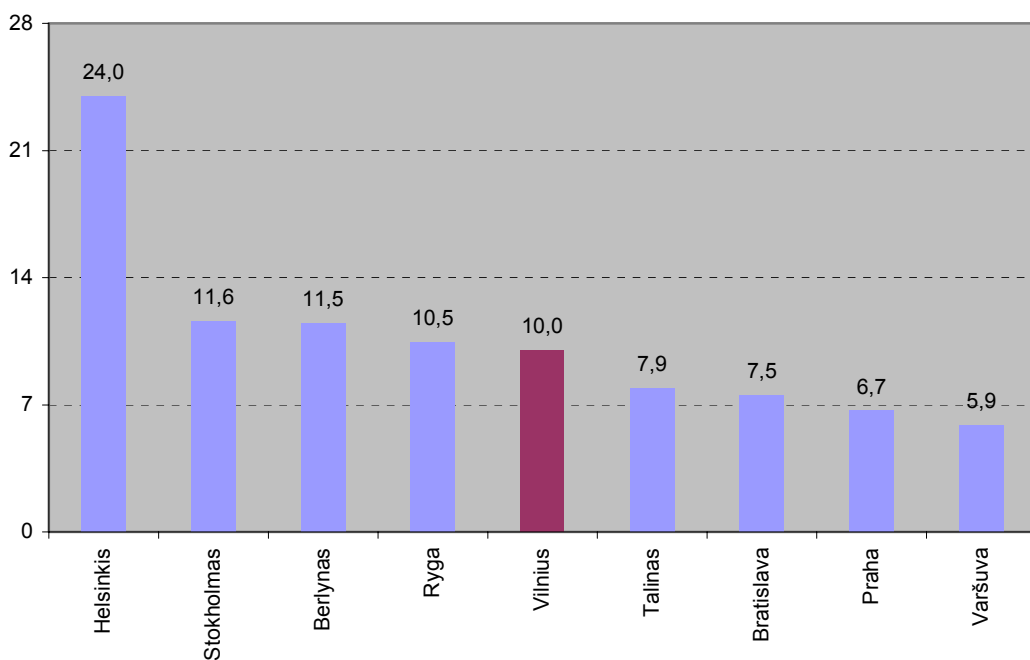
Kai kurių paukščių dalių mažmeninės kainos Lietuvoje 2008 ir 2009 metų rugpjūčio mėnesį, Lt/kg
 Retail prices of selected poultry parts in Lithuania in August 2008 and 2009, Lt/kg

Paukščių dalys / Poultry parts	2008	2009	Pokytis, Change, %
Vištų ketvirčiai / Quarters of chicken	7,71	9,17	18,9
Vištų krūtinėlės / Breasts of chicken	15,02	17,25	14,8
Kalakutų krūtinėlės / Breasts of turkey	25,75	21,64	-16,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

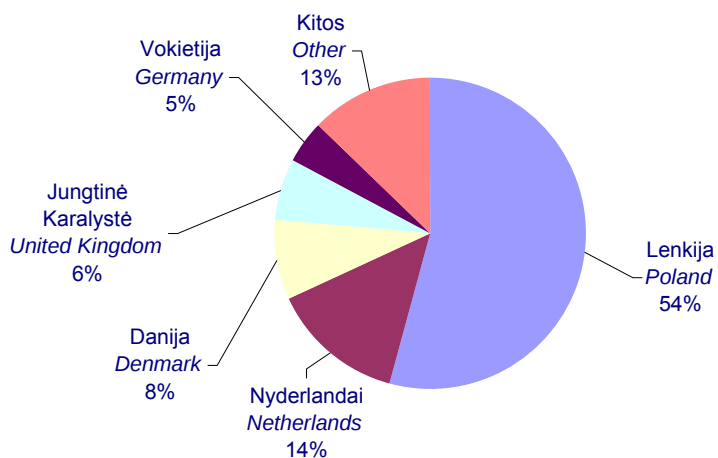
Nors mažmeninė vištienos kaina Lietuvoje išaugusi, ši mėsa nėra pati brangiausia, palyginti su kitomis ES valstybėmis (19 pav.), tačiau ir nebe tokia pigi kaip ankstesniais metais. Suomijos sostinėje birželio mėnesį vištiena kainavo 2,4 karto daugiau nei Vilniuje, Latvijoje – 4,6 proc. Vilniuje ji 26 proc. viršijo Talino kainą ir daugiau nei 70 proc. – Varšuvos.

Užsienio rinka. 2009-aisiais, kaip ir daugelį pastarųjų metų, Lietuvos užsienio prekybos paukščių mėsa balansas pagal kiekį buvo neigiamas. Šių metų I pusmetį paukštienos importas 37 proc. viršijo eksportą ir sudarė apie 40 proc. per minėtą laikotarpį Lietuvoje pagamintos paukštienos. Tačiau lyginant vertine išraiška, paukštienos eksportas Lietuvoje 20 proc. viršijo importą.

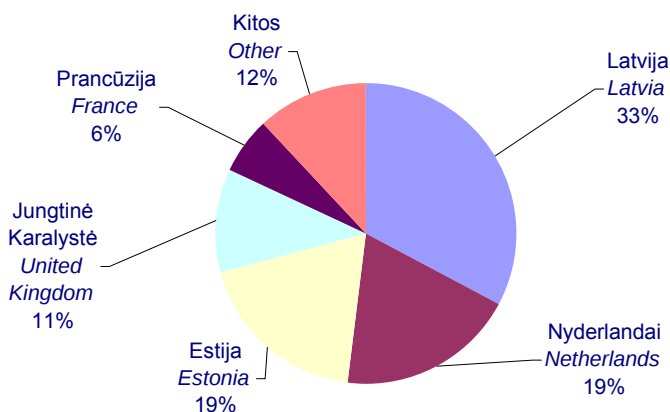
19 pav. Mažmeninės vištienos kainos kai kurių ES valstybių sostinėse 2009 metų birželio mėnesį, Lt/kg
 Figure 19. Retail prices of chicken meat in the capital cities of selected EU countries in June 2009, Lt/kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

20 pav. Paukštienos importo struktūra 2009 metų I pusmetį
 Figure 20. Structure of poultry meat import in the 1st half-year of 2009

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

21 pav. Paukštienos eksporto struktūra 2009 metų I pusmetį
Figure 21. Structure of poultry meat export in the 1st half-year of 2009

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Palyginti su atitinkamu 2008 metų laikotarpiu, 2009-ųjų I pusmetį į Lietuvą paukštienos įvežta 18,8 proc. (2,9 tūkst. t) mažiau, o vertine išraiška – už 14,6 proc. mažesnę sumą.

Didžiąją dalį paukštienos 2009 metais, kaip ir anksčiau, Lietuva įsivežė iš Lenkijos (6,8 tūkst. t), Nyderlandų (1,8 tūkst. t) ir Danijos (1,0 tūkst. t) (20 pav.). Likusią dalį mūsų šalis importavo iš dar 12 ES šalių ir Rusijos.

Didžiąją importuotos paukštienos dalį 2009 metais sudarė vištiena (83 proc.). Nemažai įvežta kalakutienos (16,6 proc.). Kitų paukščių mėsos importas nesiekė 1 proc.

Per šių metų I pusmetį eksportuota 18,6 proc. (1,4 tūkst. t) daugiau paukščių mėsos už beveik 16 proc. didesnę sumą nei 2008-aisiais tuo pačiu metu. Daugiausia jos išvežta į nuolatines rinkas – Latviją (3,0 tūkst. t), Nyderlandus (1,8 tūkst. t) ir Estiją (1,7 tūkst. t) (21 pav.). Kita jos dalis išvežta į dar 14 šalių (12 ES šalių, Rusiją ir Kazachstaną).

Didžiąją išvežamos, kaip ir įvežamos, paukštienos dalį 2009 metais sudarė vištiena (95,3 proc.), likusi teko kalakutienai (4,4 proc.) ir kitų paukščių mėsai (0,3 proc.).

Prognozės. Dėl didelės lenkiškos paukštienos konkurencijos lietuviškos produkcijos paklausa ir 2009 metų II pusmetį bus mažesnė nei 2008 metais. Tai turės įtakos paukštienos kainoms. Vištienos pardavimo kaina šiemet neturėtų smarkiai didėti ir šių metų pabaigoje gali būti mažesnė nei atitinkamu laikotarpiu 2007-aisiais. Tikėtina, kad mažmeninė kaina nuo 2009-ųjų rugsėjo išaugs 1–2 proc. Tai lems pakartotinis PVM tarifo didinimas. IV ketvirtį mažmeninė paukštienos kaina turėtų išlikti pastovi.

Užsienio prekybos balansas artimiausiais metais bus neigiamas. Tačiau tikėtina, kad dėl konkurencingos lietuviškos paukštienos kainos eksporto partnerių šalyse šis rodiklis kasmet gerės.